

тацій і дискусій, так і за кількістю й географією учасників, дає підстави для планування наступного подібного міжнародного заходу більш амбітного масштабу.

Симпозіум і серія семінарів для аспірантів проводилися в гібридній формі – хоча майже всі доповідачі та інші учасники були присутні фізично, залучення слухачів за допомогою телекомунікацій було значним. Кожна складова цих заходів була збагачена широкими та плідними дискусіями як в аудиторії, так і через Zoom.

С. О. СУНЄГІН,
кандидат юридичних наук

**XIV ЩОРІЧНА МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ»**

23 травня 2023 р. в Інституті держави і права імені В. М. Корецького НАН України відбулася **XIV щорічна Міжнародна науково-практична конференція «Трансформація законодавства України в сучасних умовах»**.

У конференції взяли участь провідні вчені-юристи України, зокрема, 26 докторів наук, представники 18 вітчизняних закладів вищої освіти та двох вищих навчальних закладів Республіки Польща, представники вищих органів державної влади, наукової молоді, а також студенти провідних закладів вищої освіти України. Всі учасники конференції полемічно і водночас толерантно обговорили фундаментальні проблеми, пов'язані із забезпеченням прогресивного державно-правового розвитку України, зокрема в умовах війни, повоєнного миробудівництва та відбудови Української держави, тих чинників, що справляють на відповідні процеси визначальний вплив. У зазначеному контексті особлива увага на конференції була приділена питанням правотворчості та трансформації законодавства України в сучасних умовах.

З вступним словом на конференції виступив директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України *Олександр Васильович Скрипнюк*. У своєму виступі Олександр Васильович, зокрема, привітав учасників конференції та відзначив актуальність дослідження проблематики трансформації законодавства України у контексті забезпечення належного втілення сучасних реформ, здійснення яких суттєво ускладнилось у зв'язку із російсько-українською війною та необхідністю переосмислення традиційних підходів при формуванні та реалізації правової політики держави.

Після вступного та привітального слова почалася основна частина конференції, на якій провідні вчені нашої держави, а також зарубіжних країн, виступали з доповідями, що були присвячені актуальним проблемам розвитку сучасної правотворчості та законодавства. Зокрема, на конференції виступили з доповідями: *Н. М. Оніщенко*, заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України; *С. С. Чернявський*, проректор Національної академії внутрішніх

справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України; *Павло Петночка*, асистуючий професор Інституту політичних наук Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині (Польща); *О. М. Головка*, проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного університету імені В. М. Каразіна, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України; *А. О. Селіванов*, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України; *Ярослав Несьоловський*, доктор права, адвокат – член Окружної палати юрисконсультів у Гданську (Польща); *В. В. Нікітін*, декан юридичного факультету Національного авіаційного університету, доктор юридичних наук; *Ольга Снядач і Марчін Міхалк*, доктори права, доценти кафедри європейського права та порівняльного правознавства Гданського університету (Польща); *Н. М. Пархоменко*, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений юрист України; *С. В. Бобровник*, завідувач кафедри теорії та історії права та держави Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор; *О. В. Батанов*, провідний науковий співробітник відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України; *С. В. Висоцький*, народний депутат України VIII скликання; *М. О. Баймуратов*, професор кафедри політичних наук і права Південноукраїнського національного педагогічного університету імені *К. Д. Ушинського*, доктор юридичних наук, професор; *Б. І. Андрусішин*, завідувач кафедри теорії та історії держави і права Навчально-наукового інституту права Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України; *Р. П. Луцький*, директор Науково-дослідного інституту імені Академіка Івана Луцького Університету Короля Данила, доктор юридичних наук, професор; *Л. А. Луць*, професор кафедри теорії та філософії права Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор юридичних наук, професор.

У процесі виступів провідних українських і зарубіжних вчених були обговорені актуальні проблеми трансформації законодавства України в сучасних умовах, зокрема, доктринальні підходи та особливості практичного осмислення поняття «правотворчість», питання упорядкування законодавства як способу підвищення його ефективності на сучасному етапі, проблемні питання вступу України до Європейського Союзу, реформи виборчої системи до Верховної Ради України в період незалежності, принцип справедливості у законодавстві воєнного часу, проблеми удосконалення законодавства України для уникнення й усунення подвійного оподаткування, постмодерний вплив пропаганди на законотворчий процес, питання правових традицій українського законодавства, тенденції розвитку сучасного законодавства

України, проблеми трансформації Конституції України у вимірі конституційної економіки, відповідність сучасних законів України міжнародно-правовим цінностям, методологічні засади національної безпеки України тощо.

Зокрема, *Наталія Миколаївна Оніщенко* у своєму виступі наголосила на особливій значущості двох складових при вивченні процесу правотворчості, а саме: 1) удосконалення механізму правотворчості; 2) необхідність оперативного прийняття нормативно-правового акта, що є найбільш відповідним наявним соціально-економічним, політичним і соціальним факторам розвитку суспільства. *Наталія Миколаївна Пархоменко* у своєму виступі розповіла про особливості упорядкування законодавства як способу підвищення його ефективності на сучасному етапі. Зокрема, було акцентовано увагу на тому, що існує багато різного роду суб'єктивних та об'єктивних чинників, які впливають на встановлення, відновлення та забезпечення правопорядку на різних етапах розвитку держави. Водночас одним з головних чинників є упорядкування правового масиву щодо його відповідності об'єктивно існуючим суспільним відносинам, що має бути одним із постійних завдань суб'єктів правотворчої діяльності.

Володимир Вікторович Нікітін у своєму виступі висвітлив проблемні питання удосконалення законодавства України для уникнення й усунення подвійного оподаткування. У виступі також було наголошено на трьох групах доходів фізичних осіб, передбачених на рівні міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування. При цьому першу групу охоплюють доходи, отримані від незалежної особистої діяльності, зокрема, доходи від надання професійних послуг – наукової, літературної, артистичної, викладацької чи іншої незалежної діяльності; другу групу формують доходи, отримані від роботи за наймом, зокрема, заробітна плата та інші види винагород, а до третьої групи належать специфічні види доходів, зокрема, доходи певних категорій осіб, для яких на міжнародному рівні передбачено особливості уникнення або зменшення подвійного оподаткування. *Світлана Василівна Бобровник* виголосила доповідь, присвячену тенденціям розвитку сучасного законодавства України. У її виступі було наголошено, зокрема, на тому, що законодавство являє собою складне системне утворення, яке складається з документів нормативного та індивідуального характеру. Як висновок було також зазначено, що важливими тенденціями розвитку сучасного законодавства є підвищення значущості ролі людини у праві, формування соціальної основи законодавства, впровадження принципу верховенства права, визначення місця рішень Конституційного Суду України та актів правозастосування у системі законодавства, подолання суперечливості правових приписів, юридичних колізій і врахування особливостей воєнного стану, що має місце в Україні.

Доповідь *Богдана Івановича Андрусішина* була присвячена проблематиці правових традицій українського законодавства. У доповіді було наголошено, зокрема, на тому, що визначним історико-соціальним і культурним явищем

на черговому етапі українського державо- і правотворення стали проекти конституції кирило-мефодіївців. Один з радикальних представників Кирило-Мефодіївського братства Георгій Андрузький, який орієнтувався на Тараса Шевченка, став автором документа під назвою «Начерки Конституції Республіки», написаного під впливом ідей «Книги буття українського народу», популярного історико-політичного маніфесту, у якому висловлюється фактично революційна позиція визволення від кріпацтва і деспотії та створення федерації слов'янських республік. Людмила Андріївна Луць у своїй доповіді зупинилася на питаннях відповідності сучасних законів України міжнародно-правовим цінностям. У її виступі було зазначено, зокрема, про те, що існуючу систему загальноновизнаних цінностей слід трансформувати у систему правових ідей, які зафіксовані в основних принципах міжнародного права, а їхнє порушення трактувати як неправомірні дії. Механізм їх забезпечення мають складати виключно дієві правові засоби, які зумовлюють пряму (а не під умовою) юридичну відповідальність за їх порушення.

Загалом у межах конференції були розглянуті й обговорені як найрізноманітніші теоретико-прикладні аспекти трансформації законодавства України в сучасних умовах, так і значна кількість актуальних питань, пов'язаних із правовим забезпеченням здійснюваних в Україні реформ.

А. Ю. ІВАНОВА,
кандидат юридичних наук

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЕВОЛЮЦІЯ ПРИНЦИПУ СУВЕРЕНІТЕТУ В УКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВОТВОРЕННІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»

27 жовтня 2023 р. відділом історико-правових досліджень Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України за підтримки Міжнародної асоціації істориків права та Комісії історії українського права при Президії НАН України була проведена Всеукраїнська наукова конференція «Еволюція принципу суверенітету в українському державотворенні: теорія та практика». Конференція організована в рамках НДР Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України «Принцип суверенітету у генезисі української державності ХХ ст.».

Роботу конференції розпочав перший заступник голови оргкомітету – керівник робочої групи з підготовки конференції завідувач відділу історико-правових досліджень Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України **Ігор Борисович Усенко**. Робота конференції була побудована за тематичними панелями, *перша* з яких об'єднала доповіді, присвячені *еволюції концептуальних підходів до суверенітету*. Розпочав роботу панель професор кафедри фундаментальних і юридичних дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ **Володимир Євгенійович Кириченко** із доповіддю, центральним сюжетом якої став пошук відповіді на дещо провокативне питання, а саме, чим є феномен суверенітету: формальністю чи реальністю.

Доповідь завідувача відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України члена-кореспондента НАН України, члена-кореспондента НАПрН України **Наталії Миколаївни Пархоменко** присвячена доктрині обмеження державного суверенітету, висвітленню концептуальних підходів і практичних вимірів цього феномену в контексті його порушення, відновлення та забезпечення. Окремо доповідачка спинилася на актуальних і проблемних питаннях реалізації суверенітету при передачі частини суверенних повноважень сучасних держав міжнародним організаціям.

Над проблемою суверенності як фундаментальним компонентом правової системи розмірковував старший науковий співробітник відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України **Микола Іванович Сірий**. Доповідач розглянув цивілізаційні та історичні основи формування державного суверенітету, якому своєю чергою протипоставив народний і національний сувере-